

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
 /Калинич І.В./
« 31 » серпня 2020 року

**СИЛАБУС
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 “Природничі науки”
Спеціальність	106 “Географія ”
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова

Ужгород 2020

Назва курсу	Основи менеджменту
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 «Природничі науки» 106 «Географія»
Викладачі курсу	Жулканич Борис Михайлович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	boris.zhuikanich@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/enrol/index.php?id=948
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3 кредити ЄКТС / загальна кількість годин 90
Обсяг курсу	Аудиторних годин - 44, лекцій - 26, практичних - 18, СРС - 46
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	
Ключові слова	
Мета та цілі курсу	Навчальна курс «Основи менеджменту» є вибірковою дисципліною для студентів спеціальності 106 “Географія”. При вивченні даної дисципліни студенти зможуть ознайомитися з теоретичними основами менеджменту, вивчити головні поняття та категорії дисципліни, виявити особливості та основні підходи до прийняття управлінських рішень, ознайомитися з технологіями та функціями менеджменту, визначити характеристики керівництва та лідерства, влади та впливу, розкрити особливості бізнес-етикету та ділового спілкування. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 10. Навички здійснення безпечної діяльності. ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з

	теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати. ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.	
Пререквізити курсу	Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи менеджменту» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 «Географія», «Ділова українська мова»; «Іноземна мова»; «Охорона праці та безпека життєдіяльності»; «Соціологія»; «Соціально-економічна статистика».	
Очікувані результати навчання	• знати сутність понять «менеджмент» та «управління», об'єкт та суб'єкт менеджменту, закони, закономірності та принципи менеджменту; • опанувати ключові теорії управління та менеджменту; • аналізувати складові організації, види поділу праці в організаціях, елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організацій; • основні положення змістовних та процесійних теорій мотивації; • економічні, технологічні, соціально-психологічні та адміністративні методи менеджменту; • підходи та процес прийняття управлінських рішень; • функції (планування, організація, контроль, регулювання) та технології менеджменту; • суть та основні засади керівництва та лідерства, стилі керівництва, форми влади та впливу; • критерії і систему показників для визначення соціально-економічної ефективності управління організаціями; • особливості бізнес-етикету та ділового спілкування.	ПРН 1 ПРН 6 ПРН 8
	• виявляти головні риси організації як об'єкту управління, визначати елементи і компоненти організації і аналізувати їх вплив на її діяльність; • давати характеристику основним теоріям мотивації людської діяльності; • обґрунтовувати застосування методів менеджменту в процесі стимулювання поведінки працівників організації; • розробляти управлінські рішення, обирати шляхи їх прийняття та прогнозувати наслідки їх реалізації; • давати характеристику плануванню, організації, контролю та регулюванню як функціям менеджменту; • виявляти взаємозв'язок керівництва, лідерства, влади та впливу, визначати стилі керівництва; • використовувати на практиці основи бізнес-етикету та ділового спілкування; • давати оцінку соціально-економічної ефективності	ПРН 10 ПРН 11

	управління ор анізаціями.				
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція - використовується для розгорнутого теоретичного викладу навчального матеріалу, аналізу та обґрунтування складних і розлогих питань. Бесіда - діалогічний метод навчання, під час якого викладач через постановку ретельно продуманої системи запитань підводить студентів до розуміння нового матеріалу або перевіряє засвоєння ними уже вивченого. Диспут - усний публічний спір при обговоренні наукових проблем з метою пошуків істини. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання прикладного характеру.				
Необхідне обладнання	Географічні карти, атласи, ілюстрації, схеми, таблиці тощо, відповідно до теми заняття.				
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни				
	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
	Пра тичні (семінарські) заняття	5	50	4	40
	Реф рат			1	10
	Модульна контрольна робота	1	5	1	50
	Разом	6	100	6	100
	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи				
	При оцінюванні знань враховується в першу чергу повнота, правильність і вичерпність відповідей на поставлені в модульних контрольних роботах запитання. Відомість результатів оформлюється за системою ECTS. Оцінка «відмінно» виставляється, якщо під час проведення контролю було виявлено: Наявність у студента всебічних, повних, глибоких інтегрованих знань програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання запропонованого варіанту. Вміння студента в письмовій та усній формі чітко, вичерпно і правильно викласти відповіді на питання запропонованого варіанту. Глибоке розуміння студентом взаємозв’язку головних понять і положень предмета, розуміння значення цих положень і понять для майбутньої професії. Високий рівень підготовленості студента з питань курсу до подальшої роботи над вдосконаленням рівня своєї професійної кваліфікації. У відповідях студентів не має бути значних помилок. Відмінно виконана робота демонструє наявність у студента творчих здібностей. Оцінка «добре» виставляється, коли студент письмово відповів на всі запитання, засвоїв всю навчальну програму курсу. У відповідях, які оцінені на «добре», можлива не більш як одна незначна помилка або виявлено декілька неточностей. Студент спроможний з допомогою літератури ліквідувати всі недоліки у відповідях.				

	Оцінка «задовільно» виставляється, коли студент дав відповіді на питання всіх завдань, але при цьому можуть проявитися певні прогалини у засвоєнні програми курсу. У відповідях, які оцінені на «задовільно», можуть зустрітися не більше як одна груба помилка або декілька значних та істотних неточностей. Оцінка «незадовільно» виставляється за роботу, яка засвідчує про наявність у студента великих та суттєвих прогалин у знаннях основного матеріалу курсу, а у наявних його письмових відповідях є як принципи, так і грубі помилки. Студенти, які не представили письмові відповіді на модульних контрольних роботах, вважаються такими, що одержали оцінку «незадовільно». Підсумковий семестровий контроль з дисципліни здійснюється у формі заліку, який проводиться в усній формі. Результати заліку оцінюються за такою шкалою: Шкала оцінювання: національна та ECTS <table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>Екзамен та диференційований залік</th><th>Залік</th></tr><tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">Зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>74-81</td><td>C</td></tr><tr><td>64-73</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>60-63</td><td>E</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю п вторного ск адання</td><td rowspan="2">Не зараховано</td></tr><tr><td>0-34</td><td></td><td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr></table> За бажанням студента результуюча підсумкова оцінка може бути визначена як інтегрована оцінка засвоєння всіх тем дисципліни і кількісно дорівнює середньому арифметичному балів, отриманих за кожний модуль. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в національну та шкалу за системою ECTS здійснюється за наступною схемою: Студент, який отримав за результатами підсумкового контролю оцінку «незараховано» (35-59 балів), зобов'язаний перескласти залік.	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Екзамен та диференційований залік	Залік	90 – 100	A	відмінно	Зараховано	82-89	B	добре	74-81	C	64-73	D	задовільно	60-63	E	35-59	FX	незадовільно з можливістю п вторного ск адання	Не зараховано	0-34		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																								
		Екзамен та диференційований залік	Залік																									
90 – 100	A	відмінно	Зараховано																									
82-89	B	добре																										
74-81	C																											
64-73	D	задовільно																										
60-63	E																											
35-59	FX	незадовільно з можливістю п вторного ск адання	Не зараховано																									
0-34		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
Підсумковий контроль, форма	Залік в усній формі.																											
Зміст курсу	Модуль 1. Науково-методологічні засади основ менеджменту. Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Тема 2. Історія розвитку менеджменту. Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Тема 4. Функції та методи менеджменту.																											

	Тема 5. Процес управління. Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту. Тема 7. Організування як загальна функція менеджменту. Модуль 2. Мотивуюча, контролююча діяльність, керівництво та ефективність менеджменту. Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту. Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту. Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту. Тема 11. Інформація і комунікації в менеджменті. Тема 12. Керівництво та лідерство. Тема 13. Ефективність менеджменту.
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Амстронг Майкл. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем. Серия "Учебники и учебные пособия". Ростов-на-Дону: "Феникс", 1998. - 512с. 2. Балабанова Л.В. Маркетинг: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2004. – 645 с. 3. Басовский Л.Е. Менеджмент: Учебное пособие. — М.:ИНФРА-М, 2000. — 216 с. — Серия «Высшее образование»). 4. Гаркавенко С. С. Маркетинг: Підручник. – К.: Лібра, 2002. – 712 с. 5. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. - К: Кондор, 2009. - 187с. 6. Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. - К.: Кондор, 2008. -584с. 7. Завадський Й.С. Менеджмент: Management. - У 3т. - Т. 1-3-вид., доп. - К.: Вид-во Європ. ун-ту - 2001. - 542с. 8. Зуб А.Т. Стратегический менеджмент: Теория и практика: Учебное пособие для вузов. — М.: Аспект Пресс, 2002. — 415 с. 9. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей: Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично: Как перестать беспокоиться и начать жизнь: Пер. с англ.. С. Пб: Лениздат, 1992. - 708с. 10. Котлер Ф., Армстронг Г. Маркетинг. Загальний курс. – М.: Видавничий дім "Вільямс", 2001. – 608 с. 11. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін / В.М. Данюк, В.М. Петюх, СО. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. - К.: КНЕУ, 2006. - 398с. 12. Мескон М.Х., Альберт М, Хедоури Ф. Основы менеджмента: пер. с англ. - М: Дело, 2000. - 704с. 13. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М. Менеджмент: Теорія та практика: Підручник для вузів. - Тернопіль: Карт-бланш, 1997. – 456 с. 14. Тейлор Ф.У. Принципы научного менеджмента. - М.: Кон-тролинг, 1991. - 104с. Допоміжна 1. Басва О.В. Основы менеджменту: практикум: Навч. Посібник / Басва О.В., Ковальська Н.І., Зглат-Лозинська Л.О. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 524 с. 2. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент / В. О. Василенко, В. Г. Шматько. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. 3. Виноградський М. Д. Менеджмент в організації / Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. – К.: Кондор, 2004. 4. Воронкова В. Г. Регіонально-адміністративний менеджмент / Воронкова В. Г., Катаєв С.Л., Кіндратець О. М., Зуєва, В.О., Беліченко А.

	Г. – К.: ЦУЛ; Професіонал, 2010. 5. Гапоненко А.Л. Стратегическое управление: Учебник / А.Л. Гапоненко, А.П. Панкрухин. – М.: Омега – Л., 2004. – 472 с. 6. Завадський, Й. С. Менеджмент: підручник для студентів економ. спец. вищих закладів : у 2 т. / Й. С. Завадський. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – Т. 2. – 640 с. 7. Задихайло Д. В. Корпоративне управління : навчальний посібник / Д. В. Задихайло, О. Р. Кібенко, Г. В. Назаров. – Харків : Еспада, 2003. – 688 с. 8. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент / Г. І. Кіндрацька. – К.: Знання, 2010. 9. Лэйхифф, Дж. Бизнес-коммуникации. Стратегии и навыки / Дж. Лэйхифф. – Питер, 2001. – 688 с. 10. Липчук В. В. Маркетинг: основы теории та практики/ Липчук В.В., Дудяк А.П., Бугіль С. Я. – Львів: “Новий Світ-2000” ; “Магнолія Плюс”. – 2003. – 288 с. 11. Мартыненко Н.М. Основы менеджмента: Ученик / Н.М. Мартыненко – К.: Каравелла, 2003. – 496 с. 12. Менеджмент организаций : учебное пособие / Л. А. Киржнер, Л. П. Киенко, Т. И. Лепейко, А. М. Тимонин. – К. : КНТ, 2006. – 688 с. 13. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент / П.П. Микитюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. 14. Мостенська Т. Л. Основы маркетингу. – К.: Кондор, 2005. – 240 с 15. Райченко А.В. Общий менеджмент: Ученик / А.В. Радченко. – М.: ИНФРА – М. 2005. – 384 с. 16. Сахно Е. Ю. Менеджмент сервісу. Теорія та практика / Е. Ю. Сахно. – К.: ЦУЛ, 2010. 17. Сухарський В. С. Менеджмент (загальний з основами спеціального) / В. С. Сухарський. – Тернопіль : Астон, 2004. – 528 с. 18. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. / М. В. Туленков. – К. : Каравела, 2007. – 304 с. 19. Хомяков В. І. Менеджмент підприємства / В.І. Хомяков. - К.: Кондор, 2005. 20. Яхно Т.П. Міжнародний менеджмент / Т.П. Яхно, І.А. Лапшина. - Львів: Компакт-ЛВ, 2005.
Інформаційні ресурси	1. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування. – http://pidruchniki.ws/19991130/menedzhment/etika_dilovogo_spilkuvannya_-_gritsenko_tb 2. Дахно І.І. Ділова кар'єра. – http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/dilova_karyera_-_dahno_ii 3. Мальська М.П. Корпоративне управління. – http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/korporativne_upravlinnya_-_malska_mp 4. Публикации по менеджменту, экономике, маркетингу. – http://tourlib.net/management.htm 5. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент. – http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/innovatsiyniy_menedzhment_-_skripko_to 6. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура: діловий етикет – http://pidruchniki.ws/00000000/etika_ta_estetika/korporativna_kultura_diloviy_etiket_-_timoshenko_nl.
Питання	1. Поняття та сутність менеджменту.

для підсумковог о контролю	2. Рівні та сфери менеджменту. 3. Організація як об'єкт управління. Цілі спільної діяльності, суб'єкт та об'єкт управління, управлінські відносини. 4. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. 5. Передумови виникнення науки управління. 6. Сучасні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична школа управління; школа людських стосунків; школа виробничої демократії; школа поведінкових наук. 7. Особливості та концепції сучасної фази розвитку науки менеджменту: процесний підхід; системний підхід; ситуативний підхід. 8. Зародження та розвиток наукових досліджень менеджменту в Україні. Напрями наукового формування вітчизняної моделі менеджменту. 9. Поняття організації.(фірми). 10. Сутність і основні риси формальної організації. 11. Причини виникнення, правове регулювання та принципи функціонування фірм. 12. Мікросередовище менеджменту. (Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних.) 13. Зовнішнє середовище менеджменту. (Оцінка факторів зовнішнього середовища.) 14. Види і статус підприємств в Україні. 15. Поняття комунікацій та комунікаційного процесу. 16. Канали та засоби комунікацій. 17. Документація та діловодство. 18. Бар'єри комунікацій. 19. Забезпечення ефективних комунікацій. 20. Суть та характерні особливості управлінських рішень. 21. Класифікація рішень.Різновиди та способи ухвалення управлінських рішень. 22. Функції менеджменту: склад і призначення. 23. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. 24. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних та слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. 25. Поняття, сутність організаційної структури управління та її роль в досягненні мети. Елементи структури. 26. Командний ланцюжок. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація та децентралізація. Процес делегування повноважень та відповідальності. 27. Функціональний та цільвий підхід до формування організаційних структур менеджменту. 28. Поняття мотивування як функції менеджменту. 29. Змістові теорії мотивувації: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двочинникова теорія Фредеріка Герцберга, теорії Х та Y Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей). 30. Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці, як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата; система винагород та премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу та морального стимулювання. 31. Контролювання як загальна функція менеджменту. Поняття контролю та його місце в системі управління. Завдання контролю. Типи контролю.
--	--

	Етапи контролювання. 32. Поняття менеджменту персоналу. Суб'єкт та об'єкт управління. 33. Соціальне партнерство та його функції. 34. Основні функціональні обов'язки дирекції персоналу. 35. Побудова ефективної мотиваційної системи. 36. Управління кар'єрою. 37. Групи та їх класифікація. Причини виникнення груп. 38. Управління формальними групами. 39. Особливості управління неформальними групами. 40. Поняття та загальна характеристика керівництва. Типи керівників. 41. Основи керівництва: вплив; лідерство; влада. 42. Влада в менеджменті. Види та баланс влади. Форми влади керівника. 43. Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. 44. Особливості національних систем керівництва. 45. Природа конфлікту, його складові та види конфліктів. Причини конфліктів. 46. Типи темпераменту та характеру людини. 47. Способи розв'язання конфліктних ситуацій. 48. Стреси, фактори, що їх викликають і шляхи їх уникнення. 49. Продуктивність та конкурентоздатність організації. 50. Дивідентна та інвестиційна політика.
--	--